

Főbb növénykultúrák terméseredményei, 2022

A rendkívüli szárazság miatt 2022-ben a főbb szántóföldi növények termése jelentősen elmaradt az előző évitől. Árpából 10%-kal, a legnagyobb mennyiségben betakarított búzából 21%-kal, az aszálynak leginkább kitett kukoricából 57%-kal kevesebbet arattak. A napraforgó hozama termőterületének bővülése ellenére 29%-kal, a korábbinál kisebb területen termesztett repcéé 31%-kal csökkent. A termés kiesés és az ellátási bizonytalanság hatására a felvásárlási árak rekordszintre emelkedtek.

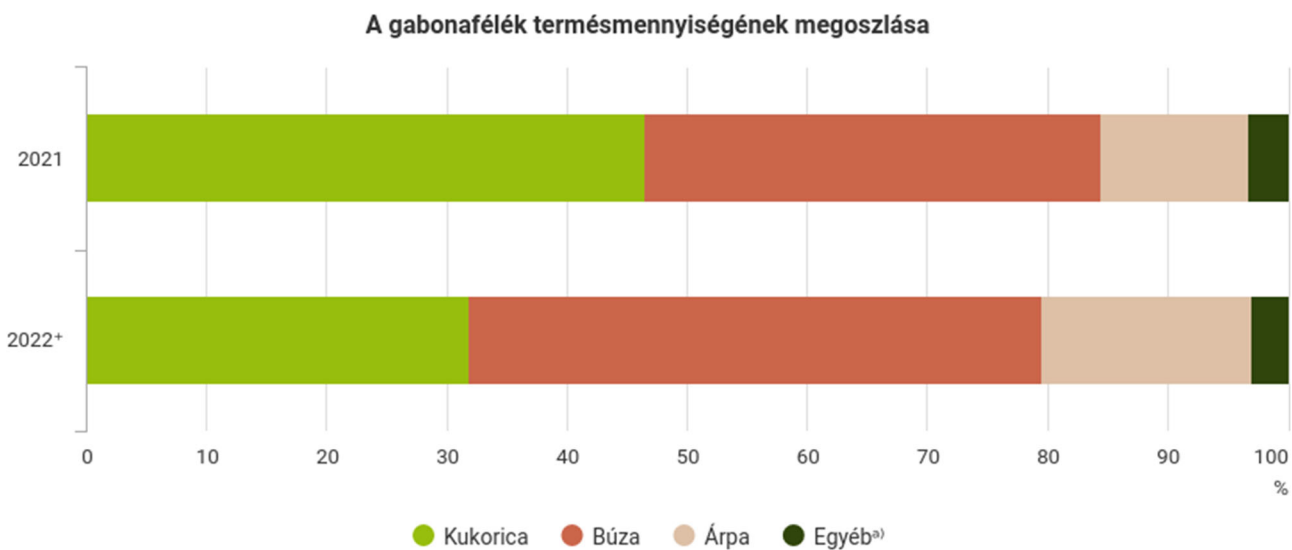
Erőteljesen visszaesett a gabonafélék terméseredménye

A hazai mezőgazdaság termelési szerkezete a szántóföldi növénytermesztés irányába tolódott el. Az ágazat ezáltal rendkívül érzékeny az egyre gyakoribb időjárási szélsőségekre. 2022 rendkívül száraz volt a korábbi évekhez viszonyítva, és sajnos a jövőben gyakrabban előfordulhatnak hasonló időszakok. A 2022. évi rendkívül gyenge kibocsátás felhívja a figyelmet arra, hogy szükséges újragondolni a termelési szerkezetet és technológiákat.

- Gabonából több, mint ötmillió tonnával kevesebb (8,8 millió tonna) termett az előző évihez képest.
- Az augusztus közepéig tartó, szinte csapadékmentes időjárás, valamint a többszöri hőhullám a búza esetében ötödével, míg a kukoricánál több, mint felével kisebb termést okozott.

Az elmúlt évekkel ellentétben az összes **gabonatermésből a búza részesedett nagyobb (48%-os), míg a kukorica kisebb (32%-os) arányban** 2022-ben. A kalászosok közül az árpa termése (1,5 millió tonna) csökkent a legkevésbé, 10%-kal (172 ezer tonnával) a megelőző évhez viszonyítva. **A gabonatermésből való részesedése 18%-ra nőtt az előző évi 12%-ról.**

1. ábra

+ Előzetes adat.

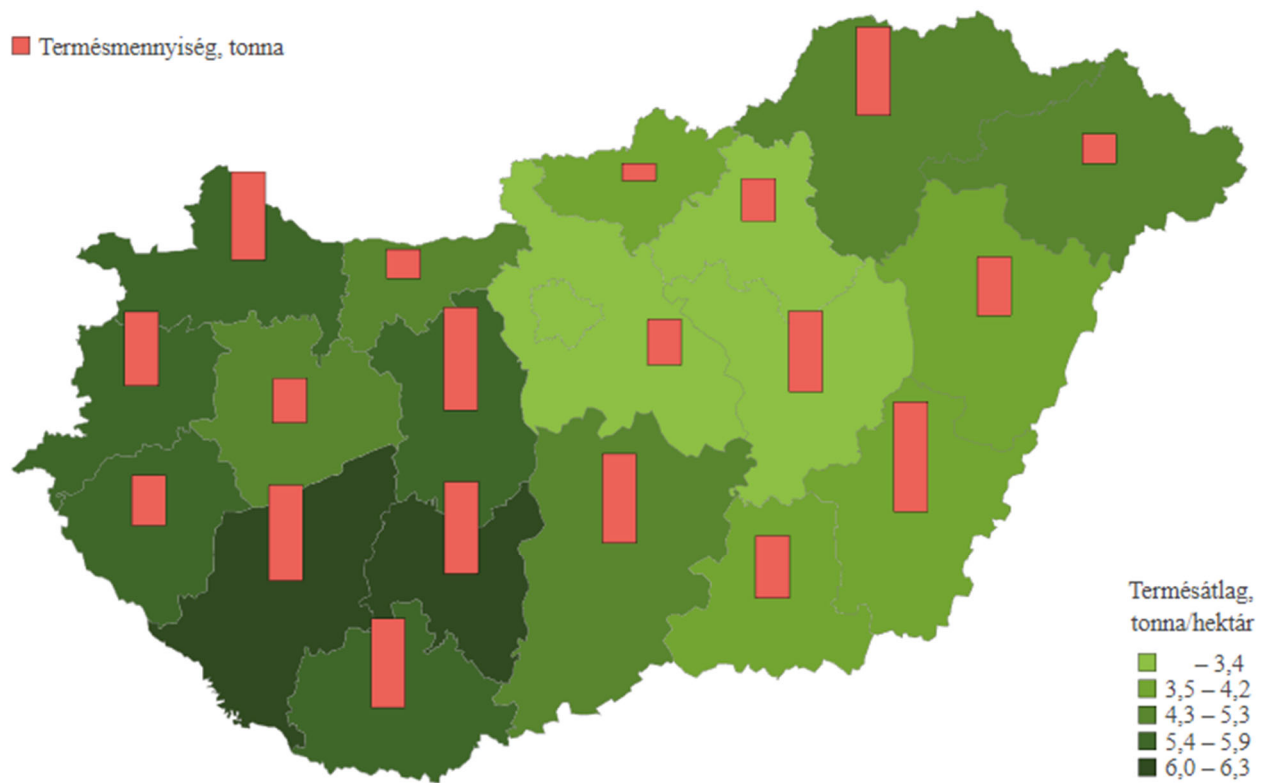
^{a)} Rozs, zab, tritikálé, kétszeres.

2022-ben a **búza** betakarított területe 58 ezer hektárral 951 ezer hektárra növekedett. Az előző évihez képest 6,5%-kal nagyobb betakarított területen mindössze 4,2 millió tonna búza termett, ami a 2021. évitől 21, az előző öt év átlagától 20%-kal kevesebb. A 2022. évi 4,4 tonnás hektáronkénti termésátlag közel 26%-kal maradt el a 2021-es rekordtól.

A legtöbb búza **Békés, valamint Fejér** vármegyékben termett. Előbbi az országban megtermett mennyiségből 8,5, utóbbi 8,0%-kal részesedett. A terméshozam a dunántúli vármegyékben volt nagyobb, közülük is kiemelkedik Tolna (6,3 tonna/hektár), Somogy (6,1 tonna/hektár), Zala (5,9 tonna/hektár). A legkisebb termésátlagok Jász-Nagykun-Szolnok, Heves és Pest vármegyékben voltak, az első vármegyében több mint 15, míg a második esetében 10 éve nem volt ilyen alacsony az átlag.

2. ábra

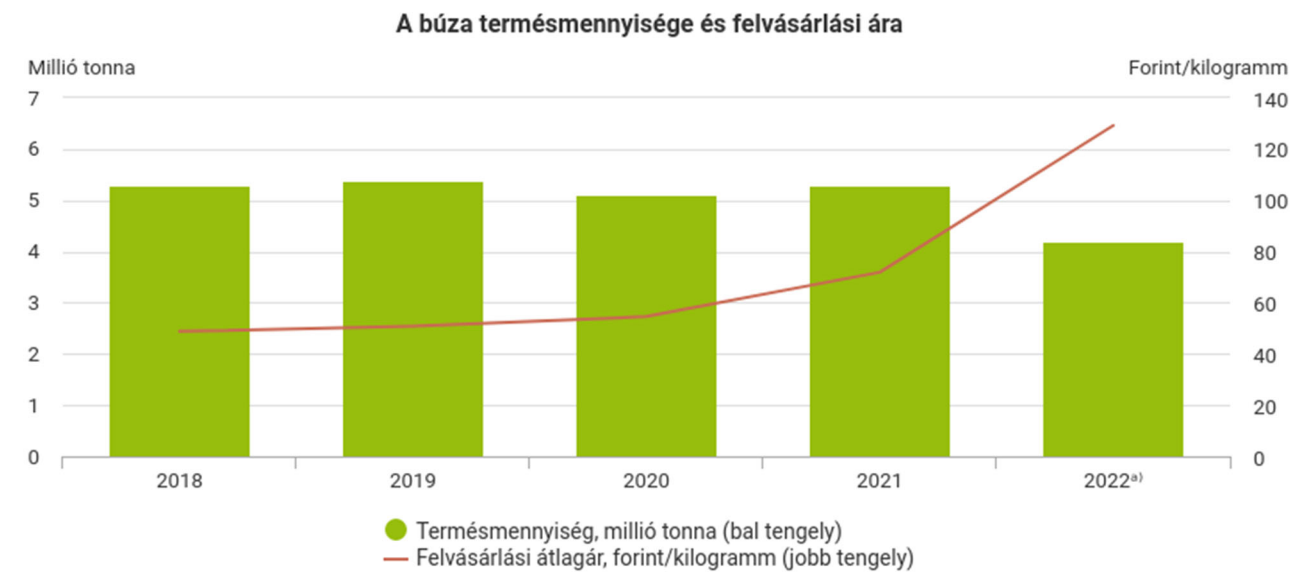
A búza termésmennyisége és termésátlaga vármegyénként, 2022*

* Pest vármegye és Budapest együtt.

2022 első 11 hónapjában 18%-kal kevesebb búzát vásároltak fel a termelőktől, mint 2021 hasonló időszakában. A felvásárlási ár azonban 129 forint/kilogramm volt, jelentősen, 83%-kal magasabb az egy évvel korábbinál.

3. ábra

^{a)} A 2022. évi termésmennyiség előzetes, a felvásárlási ár január–novemberi adat.

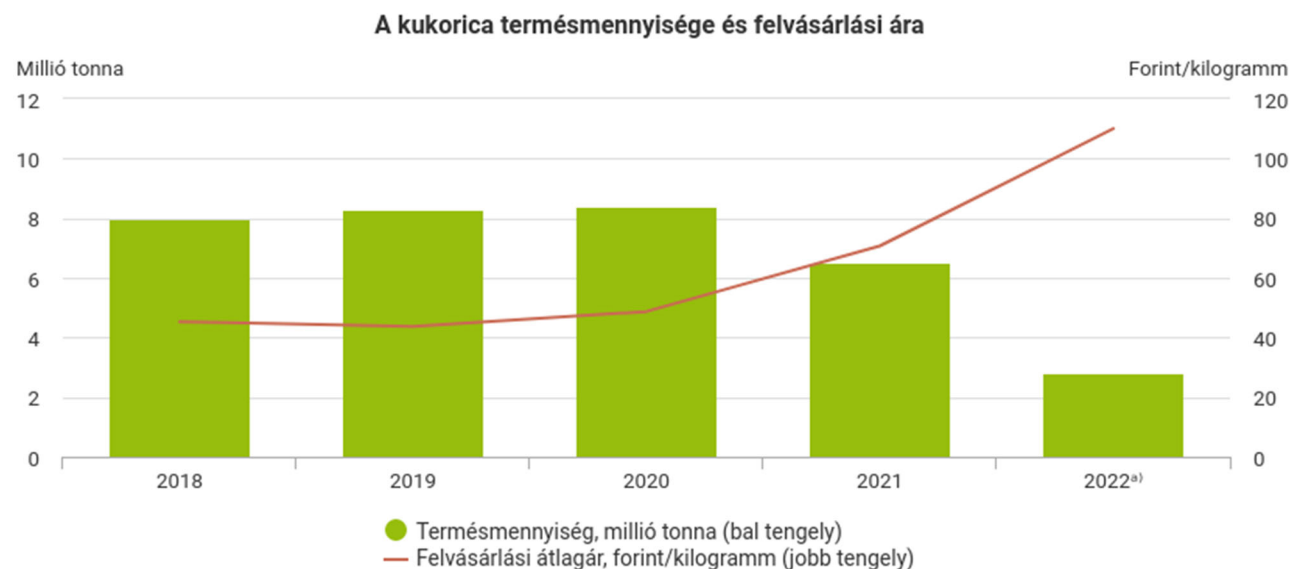
A főbb növények felvásárlási árának jelentős emelkedéséhez a terméskiesésen kívül hozzájárult az orosz–ukrán háború okozta globális gabonapiaci bizonytalanság, a ráfordítások (például energia, műtrágya) számottevő drágulása, amelyet a forint főbb devizákkal szembeni gyengülése is fokozott.

Jelentős a kukorica terméskiesése

2022-ben a kukorica betakarított területe az előző évihez képest több, mint 22%-kal, soha nem látott mértékre (820 ezer hektárra) zsugorodott. A vetésterület (983 ezer hektár) kismértékű csökkenése mellett szerepet játszott ebben az is, hogy a szárazság okozta rossz növényfejlődés és a kedvezőtlen terméskilátások miatt sok esetben a zöld betakarítás vagy a betárcsázás mellett döntöttek a gazdák. Az aszály által felperzselt földekről mindössze 2,8 millió tonna termést tudtak betakarítani, ami 2021-hez képest 57%-kal, az előző öt év átlagától 63%-kal maradt el. A 3,4 tonnás termésátlag a 2021. évihez viszonyítva 44, az utolsó öt év átlagához képest 55%-kal kisebb. Ilyen alacsony hozamra több mint ötven éve nem volt példa.

2022 első 11 hónapjában közel 38%-kal kevesebb kukoricát vásároltak fel a termelőktől, mint 2021 hasonló időszakában, kilogrammonként 110 forintos átlagáron, amely egy év alatt 55%-os emelkedést jelent.

4. ábra

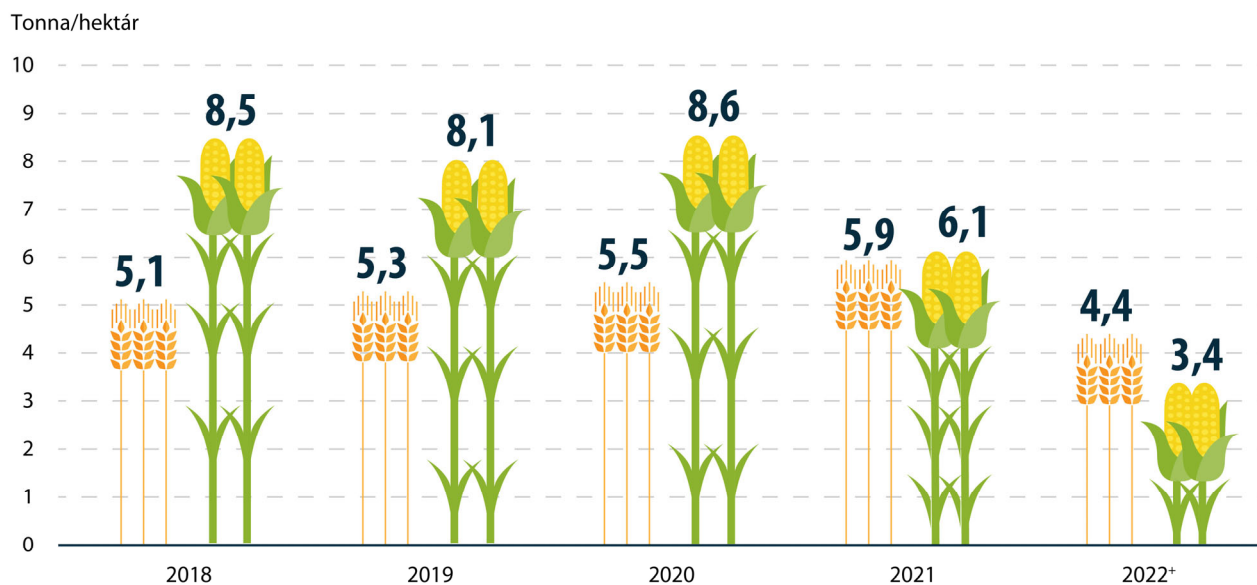

^{a)} A 2022. évi termésmennyiség előzetes, a felvásárlási ár január–novemberi adat.

A búza 2021. évi rekordnak számító, hektáronkénti 5,9 tonnás terméseredménye 2022-ben 4,4 tonnára esett vissza. 2022-ben a kukorica termésátlaga még a búzáét sem érte el.

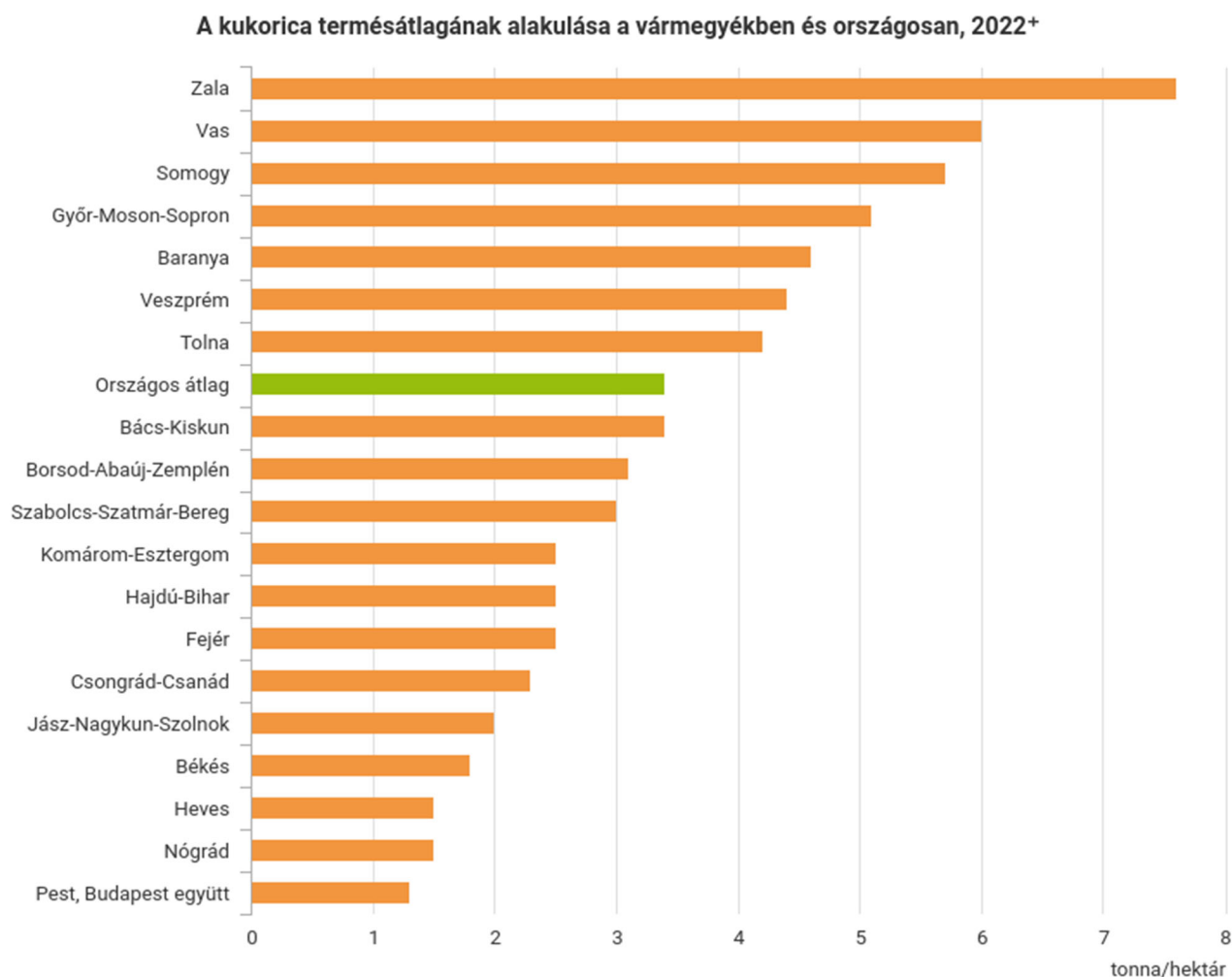
5. ábra

A búza és a kukorica termésátlagának alakulása

A kukorica termésátlaga a kisebb kukoricaterülettel rendelkező Zala és Vas (25, illetve 22 ezer hektár) vármegyékben lett a legnagyobb annak következtében, hogy az ország nyugati részén kisebb volt a csapadékhiány, mint keleten. A két legnagyobb betakarított területtel rendelkező alföldi vármegyében (Szabolcs-Szatmár-Bereg 98, Békés 76 ezer hektár) a termésátlag elmaradt az országostól.

6.ábra

* Előzetes adat.

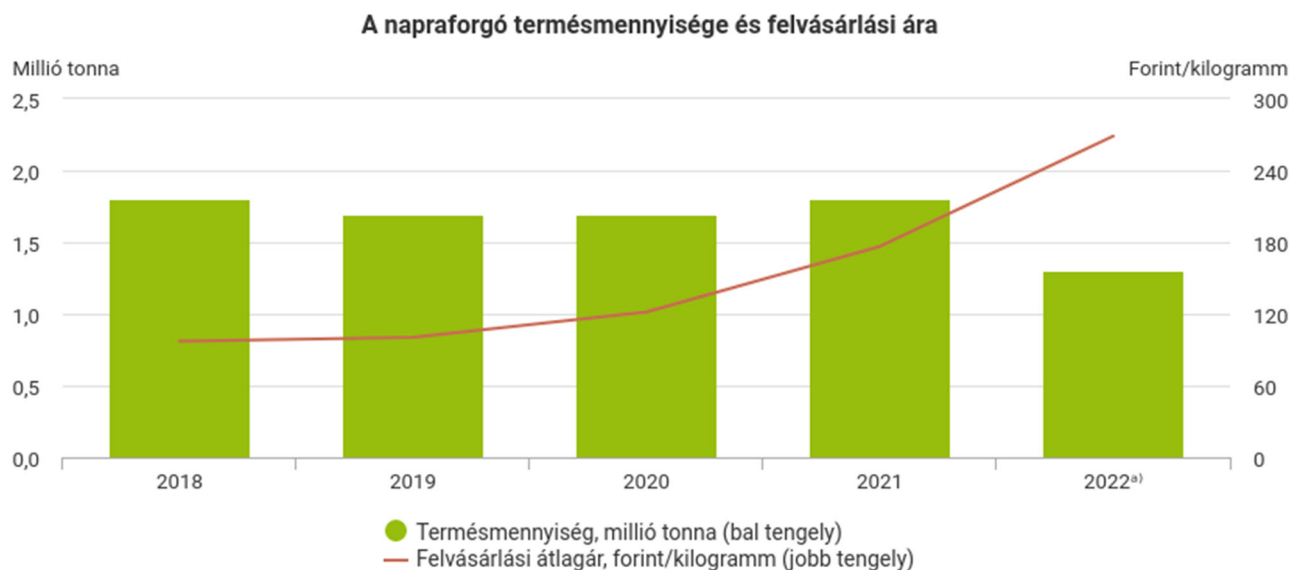
Közel harmadával kevesebb napraforgó és repce termett

2022-ben mintegy 27 ezer hektárral 682 ezer hektárra nőtt a napraforgó területe

Magyarországon, ami az előző öt év átlagánál több, mint 8,4%-kal nagyobb. **Napraforgóból az előző évinél 29%-kal kevesebb, közel 1,3 millió tonnát takarítottak be** hektáronkénti 1,8 tonnás hozam mellett. Az aszály hatása nemcsak hazánkban, hanem a legtöbb európai nagy napraforgó-termelő országban is jelentősen megmutatkozott a terméseredményekben.

A termés kiesés miatt a napraforgó felvásárlási ára az előző évinél 52%-kal magasabb, 269 forint volt kilogrammonként.

7. ábra

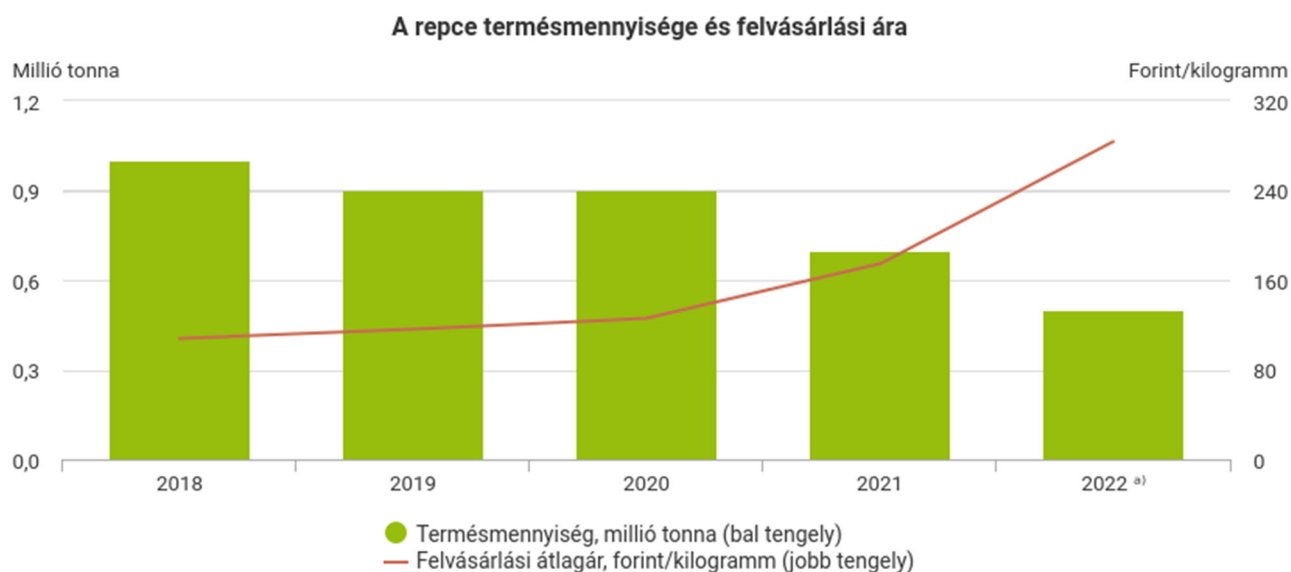

^{a)} A 2022. évi termésmennyiség előzetes, a felvásárlási ár január–novemberi adat.

2022-ben **erőteljesen csökkent a repce betakarított területe**, amely így a 2021. évi területnagyságnál közel 55 ezer hektárral kevesebb, 203 ezer hektár volt. A kisebb területről **31%-kal kevesebb, 507 ezer tonna termést takarítottak be**. A 2,5 tonna hektáronkénti termésátlag az előző évitől 12, a 2017–2021-es évek átlagától közel 16%-kal maradt el.

A repce felvásárlási ára 2022. január–novemberben átlagosan 283 forint/kilogramm volt, 62%-kal magasabb, mint 2021 azonos időszakában.

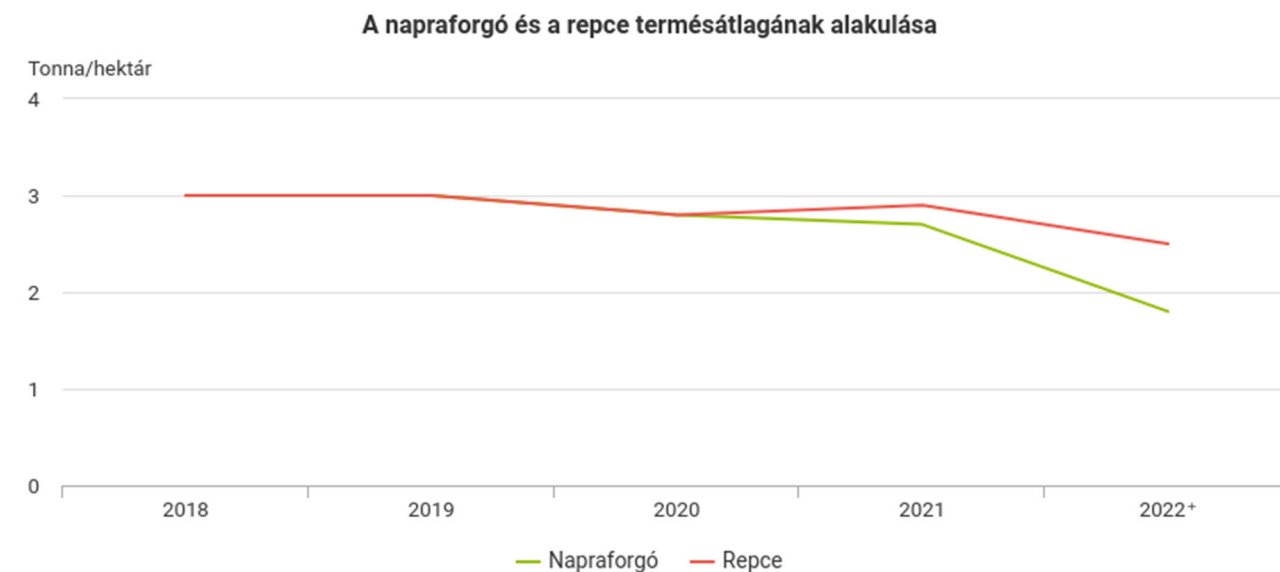
8. ábra

^{a)} A 2022. évi termésmennyiség előzetes, a felvásárlási ár január–novemberi adat.

A napraforgó és a repce termésátlaga 2018 és 2020 között azonos volt, ugyanakkor az elmúlt két évben a napraforgó hektáronkénti hozama csökkent jelentősebben, 2022-ben alig 1,8 tonna volt.

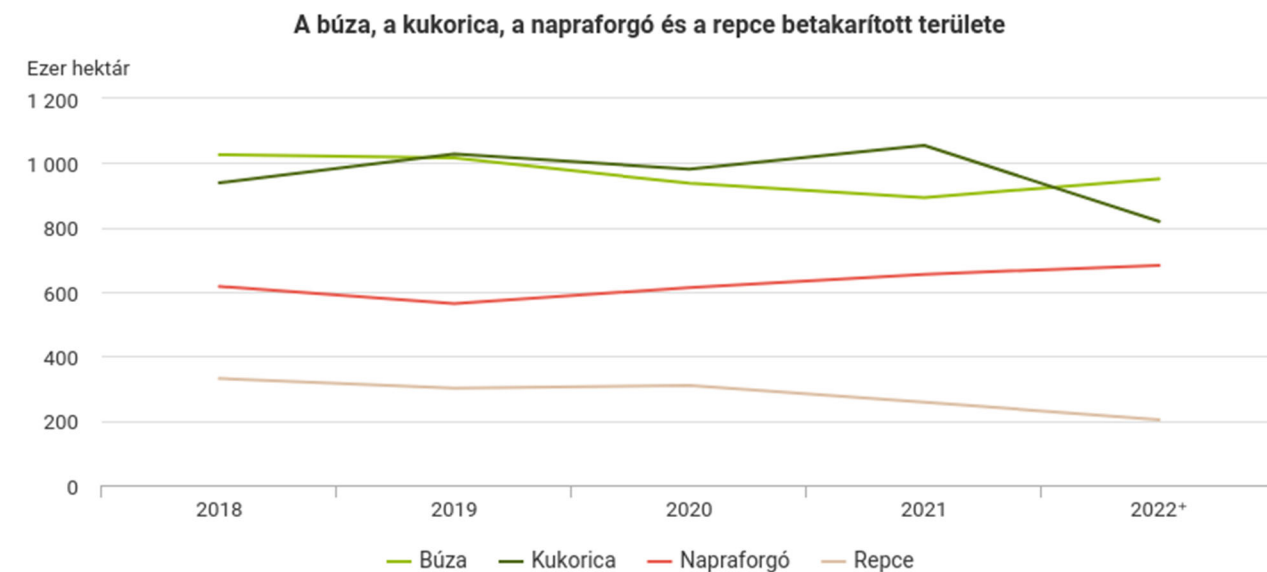
9. ábra

* Előzetes adat.

A négy legnagyobb termelési értékkel rendelkező szántóföldi növény betakarított területe közül a búzáé 2022-ben, a napraforgóé 2021-ben is nőtt az előző évihez képest, a kukoricáé 2022-ben, a repcéé viszont mindkét évben csökkent.

10. ábra

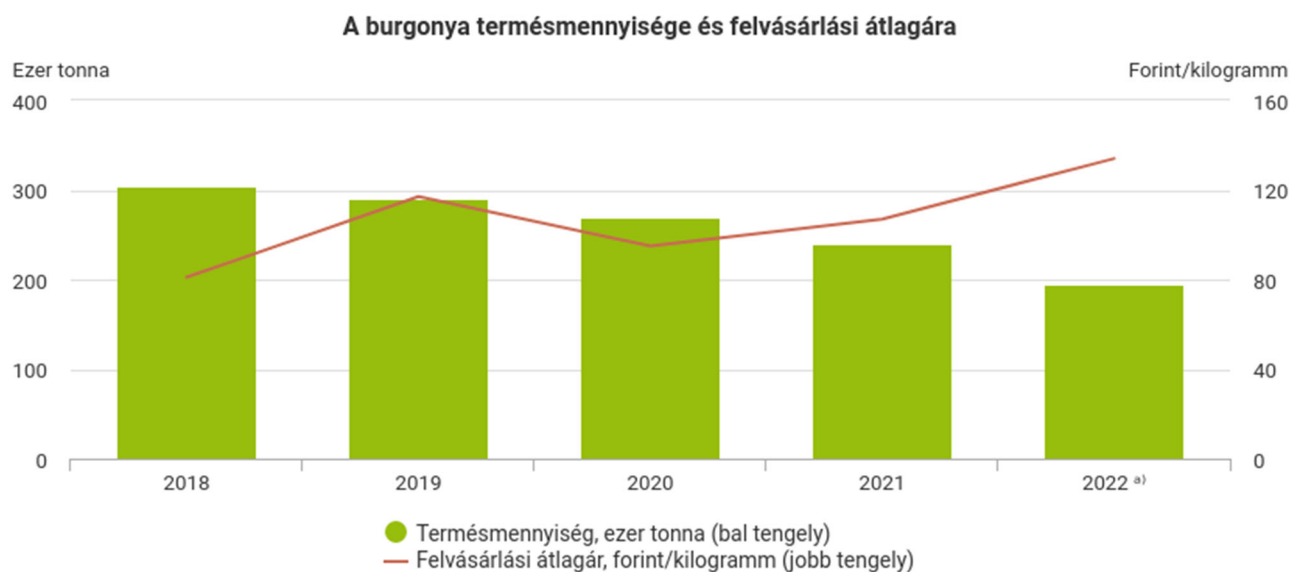

* Előzetes adat.

2022-ben a **burgonya betakarított területe** második éve 10 ezer hektár alatt maradt. Az előző évi 8,8 ezer hektáros terület **7,9 ezer hektárra csökkent**. Ez a terület a megelőző öt év átlagához képest közel 31%-kal kisebb. A termőterület-csökkenés és az aszály együttesen az eddigi legalacsonyabb, 194 ezer tonnás termés mennyiséget eredményezte a legrégebbi, 1921 évben feljegyzett adatok óta.

2022 első 11 hónapjában az alacsony termésmennyiség következtében a burgonya felvásárlási ára 134 forint volt kilogrammonként, 25%-kal magasabb az egy évvel korábbinál.

11. ábra

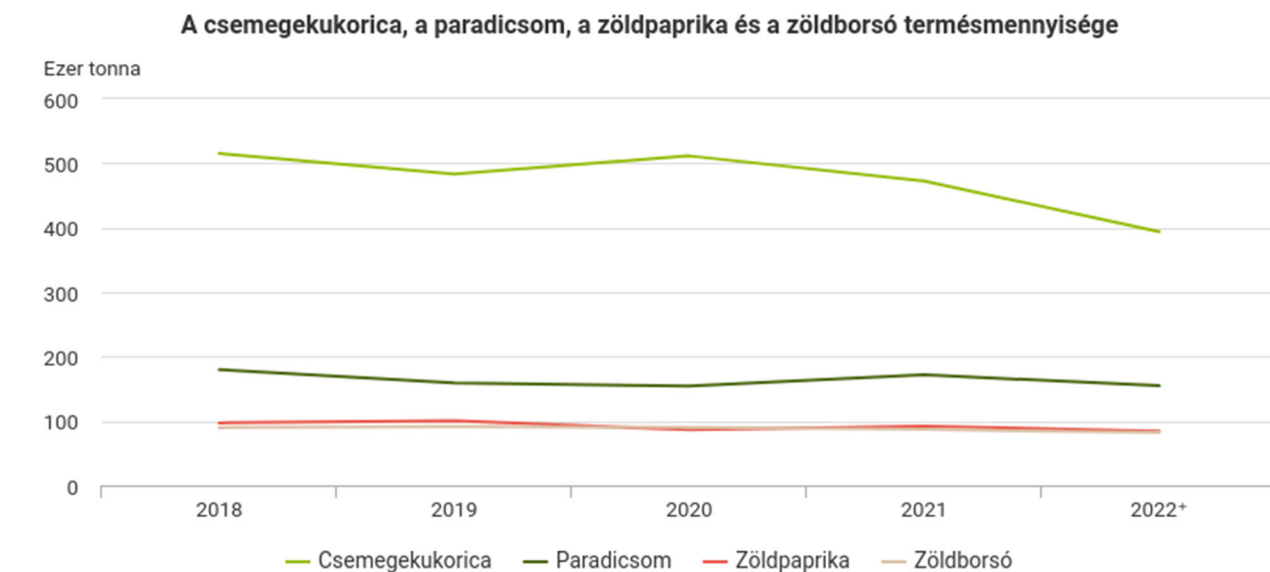

^{a)} A 2022. évi termésmennyiség előzetes, a felvásárlási ár január–novemberi adat.

A főbb zöldségekből is kevesebbet takarítottak be

2022-ben a zöldségtermesztőket az aszály mellett néhány növényvédő szer hatóanyagának kivonása is hátrányosan érintette, ami a kórokozók és a kártevők elleni védekezést nehezítette. A csemegekukorica betakarított területe tovább csökkent, a zöldborsóé viszont valamelyest nőtt 2021-hez mérten. A mindkét növény másodvetésének tenyésztési időszakában fellépő hősokk következtében még az öntözött területeken is csak átlagos termést tudtak elérni. Sok esetben azonban a másodvetés is elmaradt. A paradicsom és a zöldborsó termése kisebb mértékben csökkent, az előbbiből 10, az utóbbiból 8,3%-kal kevesebb (155, illetve 84 ezer tonna) termett.

12. ábra

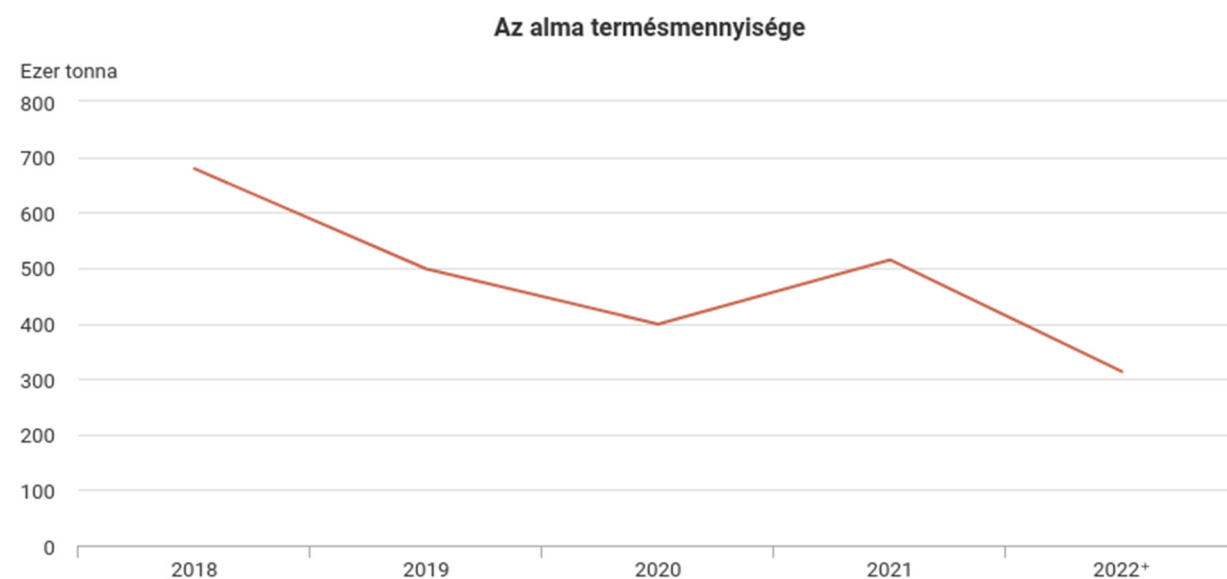

* Előzetes adat.

Az utóbbi évek legjobb termését szüretelték a kajszi- és az őszibarack-ültetvényeken

A gyümölcsösök közül a legnagyobb területet képviselő almából több mint tíz éve nem termett ilyen kevés. 313 ezer tonna almát szüreteltek, 39%-kal kevesebbet, mint 2021-ben. A kései fagyok elmaradásának köszönhetően a korábban virágzó gyümölcsösök, mint a kajszi- és az őszibarack, a meggy, valamint a szilva területein viszont 2019 óta a legnagyobb mennyiség termett.

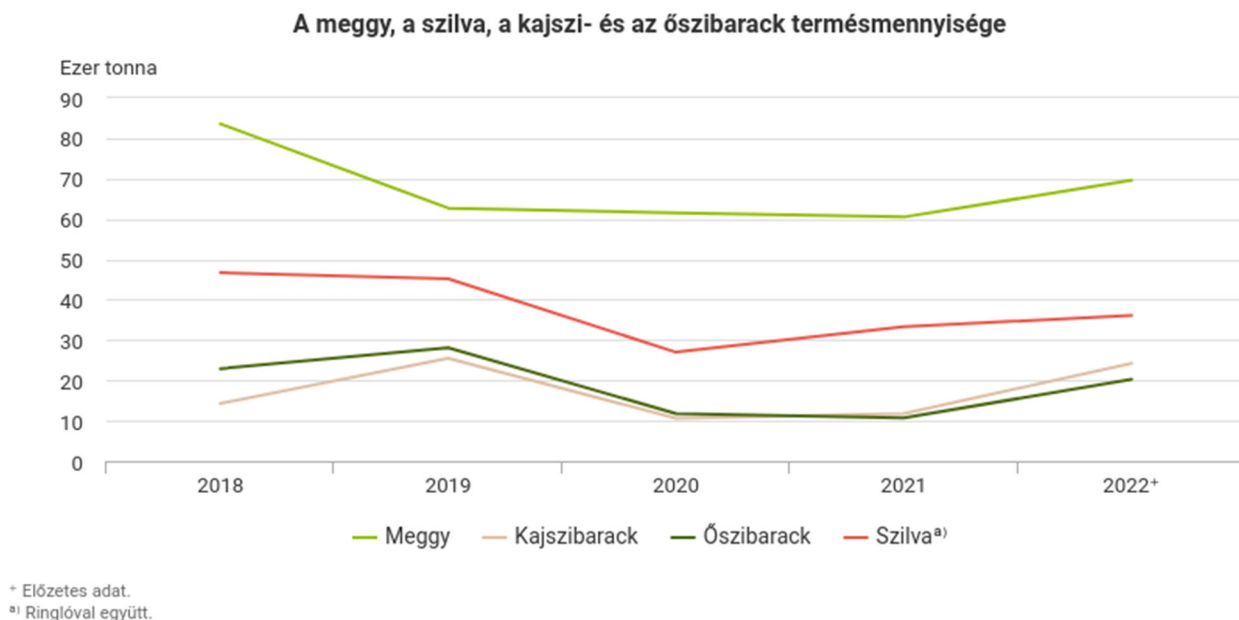
13. ábra

* Előzetes adat.

2022-ben **kajszi**ból az előző évi termés több, mint kétszeresét, **24 ezer tonnát**, míg **őszibarack**ból közel 90%-kal többet, **20 ezer tonnát szüreteltek. Meggy**ből **70 ezer tonna**, az előző évinél 15%-kal nagyobb mennyiség termett. **Szilva**ból az előző évihez közel azonos területről **36 ezer tonna termést** szedtek le, amely 8,4%-kal haladta meg a 2021. évit.

14. ábra

Az aszály ellenére kevésbé csökkent a búzatermés az Európai Unióban

Az Európai Unióban 2022-ben a főbb növények (búza, kukorica, napraforgó és burgonya) vetésterülete 517 ezer hektárral (1,4%-kal) nagyobb volt az egy évvel korábbinál. A tagállamokat változó mértékben sújtó aszály hatására az összes termésmennyiség 11%-kal, 234 millió tonnára csökkent. A 2017–2021-es évek átlagához viszonyítva is hasonló, 9,3%-os mennyiségi visszaesés volt tapasztalható.

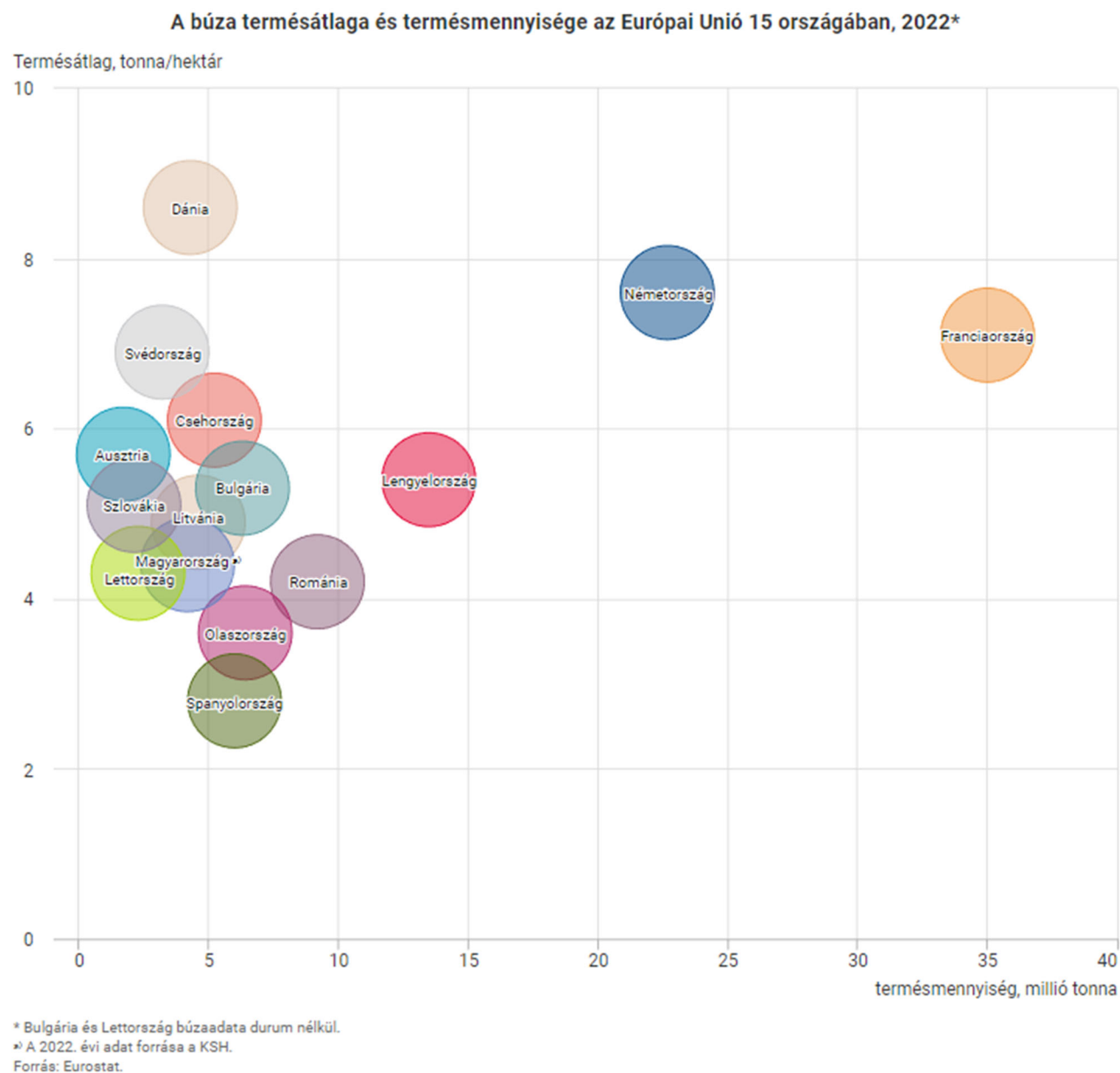
Az előzetes adatok alapján 2022-ben az **Európai Unió tagállamaiban 134 millió tonna búza termett**,¹ 2,6%-kal kevesebb, mint a kimagasló mennyiségű 2021-ben. Az egész évre jellemző rendkívüli szárazság talajvízhiányhoz is vezetett, amely például Spanyolországban közel 27%-os terméseszkökenést idézett elő. Az uniós visszaesést tompította néhány nagy termelési potenciállal rendelkező tagállamban bekövetkezett hozamnövekedés: a 22,7 millió tonna búzát termelő Németországban 5,9, a közel 13,5 millió tonnát betakarító Lengyelországban 11%-kal bővült a termés. A legnagyobb búzatermesztő továbbra is Franciaország, ahol az egy évvel korábbihoz képest kis híján 2 millió tonnával kevesebb termett, de még így is az uniós termés negyedét adta a

¹ Bulgária, Hollandia és Lettország búzaadata durum nélkül.

35 millió tonnás mennyiséggel. Itt található az unió búzaterületének 20%-a. A termésátlagok változatosan alakultak, közel 9 tonna/hektárnyi különbség volt a legmagasabb és a legalacsonyabb egy hektárra jutó terményt elérő országok között.

Magyarország az uniós búzatermés 3,1%-át adta, a 4,2 millió tonnás mennyiséggel a tagországok rangsorában az előző évi nyolcadik után a tizenegyedik helyezést érték el.

15. ábra

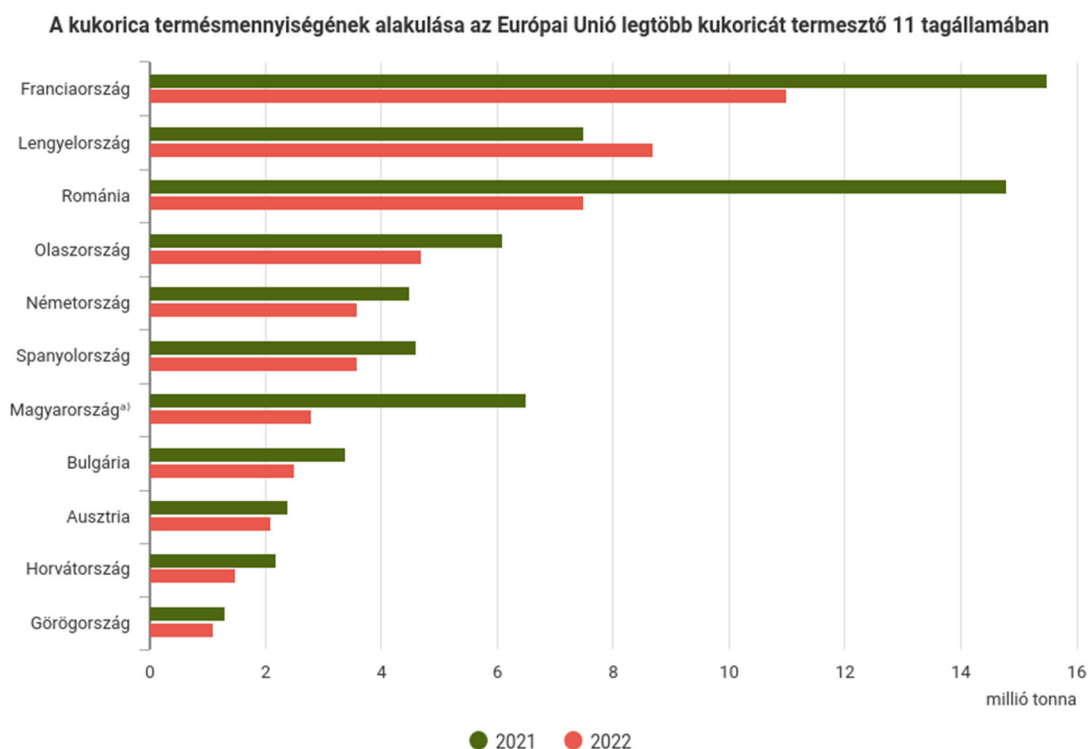

Negatív rekordot döntött a kukoricatermés

Az Európai Unióban a 2021. évi rekordtermés után 15 éves mélypontot jelentett a 2022-ben betakarított kukorica mennyisége. A szárazság leginkább ezt a növényt sújtotta, a károkat a növekedési szakasz hőhullámai tetézték. 2022-ben a **27 tagállamban összesen közel 52 millió tonna kukorica termett, a 2021. évinél 29%-kal kevesebb**. A legtöbb kukoricát már harmadik éve Franciaországban gyűjtötték be (10,9 millió tonnát), míg a második helyen Lengyelország áll (8,5 millió tonnával), ahol kevés más országhoz hasonlóan növekedést sikerült realizálni a termésmennyiségben 2021-hez képest. Magyarország az unió legnagyobb arányú mennyiségi visszaesését produkálta (–57%), így a 2,8 millió tonnás eredménnyel az előző évi negyedik hely után már csak a hetedik helyet foglalta el a tagországok rangsorában. A Kárpát-medencében uralkodó rendkívüli szárazság hozzánk hasonlóan a korábbi évek élmezőnyében helyet foglaló Romániát is súlyosan érintette, csupán a 2021-es mennyiség felét tudták megtermelni kukoricából. Jelentős termésnövekedés következett be Szlovákiában és Svédországban is.

Hazánk az unió kukoricamennyiségének 5,4%-át termesztette. A legkedvezőbb hozamot 2021-hez hasonlóan Spanyolország produkálta, közel 11,5 tonna hektáronkénti eredménnyel, a legalacsonyabbat pedig – az erőteljes mennyiségcsökkenést elszenvedő országok – Románia és Magyarország (3,0, illetve 3,4 t/ha).

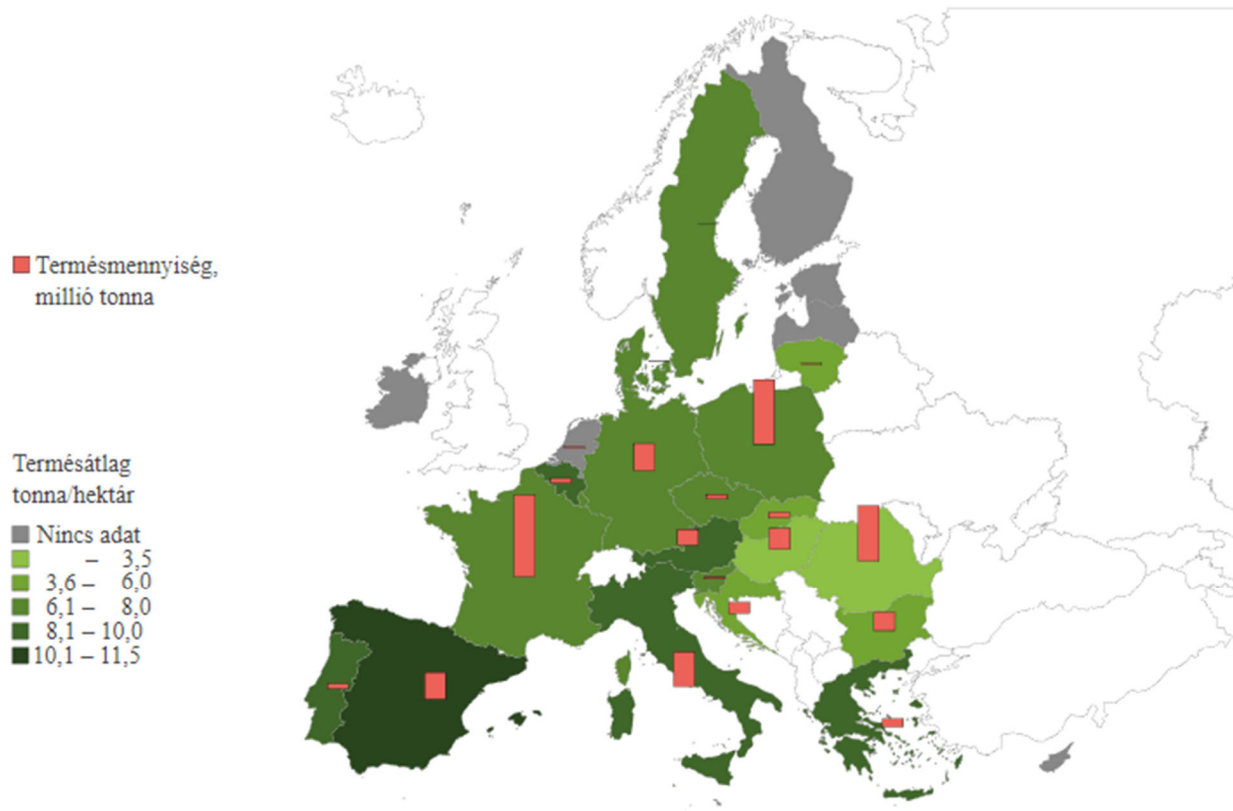
16. ábra

^{a)} A 2022. évi adat forrása a KSH.
Forrás: Eurostat

17. ábra

A kukorica termésátlaga és termésmennyisége az Európai Unió országaiban, 2022

Forrás: Eurostat. Magyarország esetében a 2022. évi adat forrása a KSH.

A növekvő területnagyság ellenére csökkent a napraforgótermés

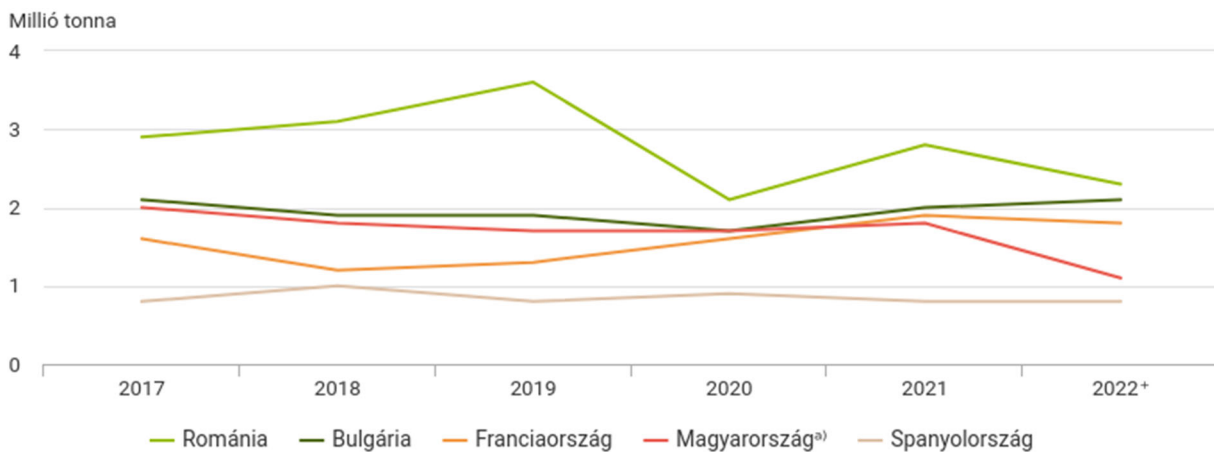
A többi tavaszi vetésű növényhez hasonlóan a **napraforgó** termésére is erőteljesen hatott az aszály és az egymást követő hóhullámok. Annak ellenére, hogy a tagállamokban 2021-hez képest közel ötödével nagyobb, mintegy **5,2 millió hektáron termesztették a növényt, mégis 11%-kal kevesebb, 9,2 millió tonnát takarítottak be.** Romániában bár közel ötödével kevesebb termett, az ország megőrizte vezető helyét a tagországok rangsorában a 2,3 millió tonna betakarított mennyiséggel, amelyet a korábbi évhez viszonyítva kissé termelékenyebb Bulgária követ 2,1 millió tonnával. A tagállamok további sorrendje csak némiképp változott a 2021-es eredményekhez képest. **Magyarország** az unió legnagyobb termésmennyiség-kiesésének (–29%) ellenére is, a 2021. évvel egyezően, a 4. helyet foglalta el, 1,3 millió tonna betakarított napraforgóval. Ez 14%-os részesedést jelent az uniós termelésből. A kukoricaterméshez hasonlóan a környező országokban, mint például Romániában, Ausztriában és Szlovákiában a napraforgótermés mennyisége is elmaradt az előző évitől.

A napraforgó térnyerése tovább folytatódott, kiterjedése az unióban nagymértékben, 18%-kal növekedett 2021-hez képest. 5 tagállam kivételével mindenhol az előző évinél nagyobb területen termesztették. Kimagasló mértékben bővült a kiterjedése Lengyelországban (81%-kal) és Spanyolországban (38%-kal). Magyarországon egy év alatt 4,1%-kal növekedett a napraforgó területe, így 5 év után ismét közel 700 ezer hektáron termesztették.

Általánosságban a kisebb termésmennyiséget produkáló országok tudtak nagyobb termés hozamot elérni, Görögországban és Csehországban a hektáronkénti hozam meghaladta a 2,5 tonnát. Hazánkban 1,6 tonnát takarítottak be átlagosan egy hektárnyi területen, amivel a tagállamok közül csupán Portugáliát (1,5 t/ha) és Spanyolországot (0,9 t/ha) tudtuk felülmúlni.

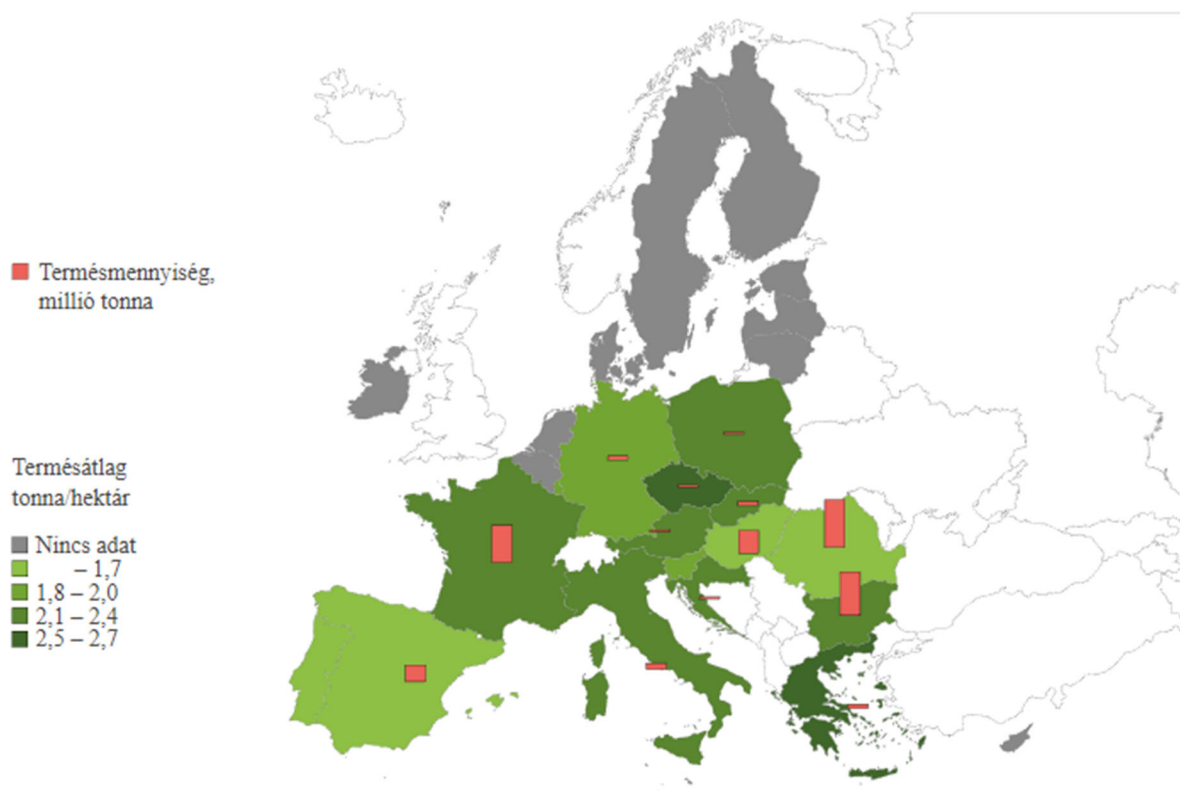
18. ábra

A napraforgó termésmennyiségének alakulása az Európai Unió legtöbb napraforgót termeszto tagállamaiban, 2017–2022

* Előzetes adat
^{a)} A 2022. évi adat forrása a KSH.
 Forrás: Eurostat.

19. ábra A napraforgó termésátlaga és termésmennyisége az Európai Unió országaiban, 2022

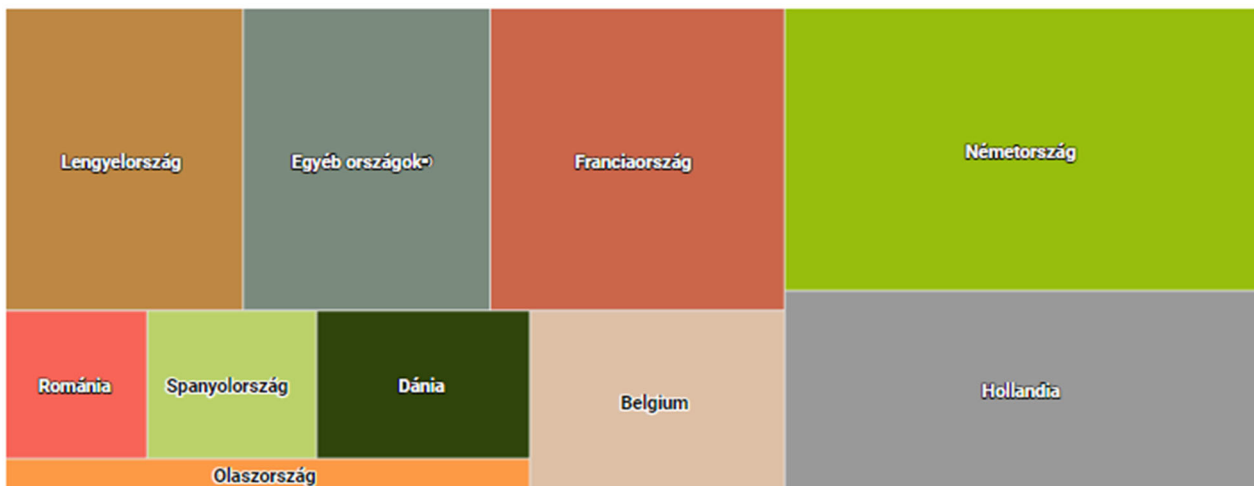
Forrás: Eurostat. Magyarország esetében az adat forrása a KSH.

Mérséklődött az európai burgonyatermés

A 2021-es évet követően, 2022-ben tovább csökkent a betakarított burgonya mennyisége az unióban. Összesen 45,8 millió tonna burgonya termett mintegy 1,4 millió hektáron. A 10,3 millió tonna mennyiséggel Németország megőrizte vezető helyét, míg a francia- és a lengyelországi 20%-ot meghaladó termésnövekedés átrendezte a tagállamok rangsorát. Hollandia a 10%-os mennyiségi növekedéssel a második helyre lépett elő 7,3 millió tonna betakarított burgonyával. 194 ezer tonnával Magyarország a 18. helyet foglalja el, és így kevesebb, mint 1%-át adja az unió burgonyatermésének.

20. ábra

Az Európai Unióban termelt burgonya mennyisége országonként, 2022

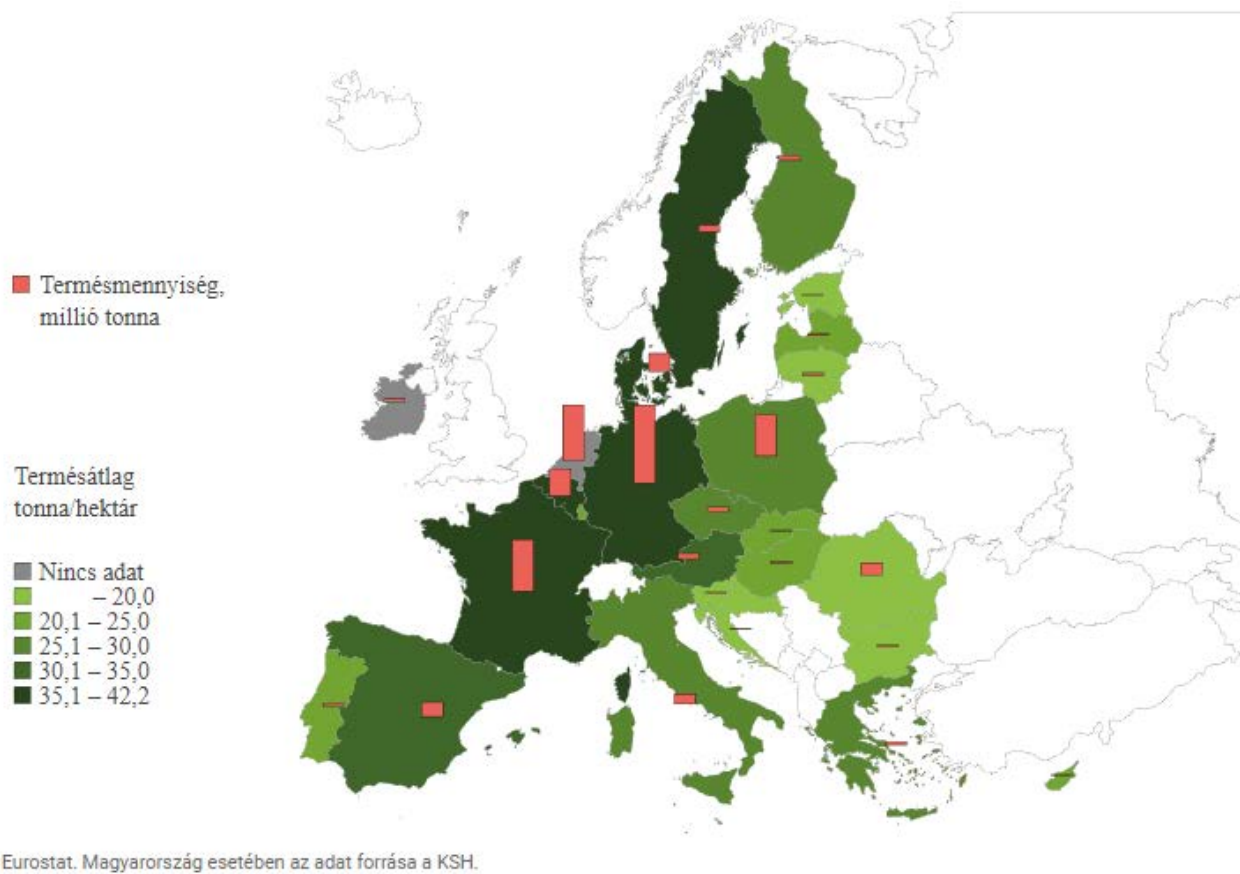

* Az Európai Unió további 18 országa, egyenként 1 millió tonna betakarított burgonyatermés alatt.
 Forrás: Eurostat.

A termésátlag alapján a mennyiségben is jó termést adó Dánia, Franciaország és Németország (az előbbi sorrendben 42, 39 és 38 tonna/hektár) mellé a valaha volt legjobb termését (941 ezer tonna) produkáló Svédország is felzárkózott az élmezőnyhöz 40 tonna/hektárral.

21. ábra

A burgonya termésátlaga és termésmennyisége az Európai Unió országában, 2022

További adatok, információk

Módszertan

19.1.1.12. Fontosabb szántóföldi növények betakarított területe

19.1.1.15. Fontosabb szántóföldi növények termésmennyisége

19.1.1.18. Fontosabb szántóföldi növények termésátlaga

19.1.2.5. A kukorica termelése vármegye és régió szerint

19.1.2.11. A napraforgómag termelése vármegye és régió szerint

19.1.2.12. A repcemag termelése vármegye és régió szerint

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjen velünk kapcsolatba](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu